

Huszárik Zoltán *Szindbád*-ja, mint Krúdy „megfilmesítése” maga is adaptációnak tűnhet. Krúdynál ugyanis a voltaképpeni (belső) forma egységes íve a technikai (külső formai) hangulati artikulációk viszonylagos önállóságán keresztül valósul meg. A technikai elemek mindig számtalan, könnyen vizualizálható tárgyias leírásokat tartalmaznak. Ezek még az akusztikus reprodukciónak is többféle arcot kínálnak fel, amelyek a nyelvi hangulatfestő elemekben jelentőssé válhatnak. A krúdyi artikulációs egységek (részek) feltűnően jól adaptálhatók. Huszárik azonban elkerülte az Eisenstein által is több helyen ajánlott és a filmiparban elterjedt gyakorlattá vált közvetlen adaptációs módszert. A krúdyi életmű *egészéből* azt tette hangsúlyossá, amiben megtalálta a saját világával egyezőt vagy az ahhoz hasonlót. A film vizuális dramaturgiája így tudott egyidőben Krúdinál maradni és mégis jelenlevő valóságot idézni. Ugyanakkor az auditivitásban is mindig érvényesült Krúdy szövege, noha Huszárik sohasem rendelete ennek alá

a film vizualitását. Áthidalta benne azt a távolságot, ami az ő személyes ügye és Krúdy ügye közt időben fennállt. Úgy formálta meg az auditivitás artikulációs egységeit, hogy azok átemeljék a múltból szóló elbszélést a vizualitás jelenlevő valóságába. Így tudta képeit hangulatilag szilárdabbá tenni.

A televíziós közvetítés — sajátosságánál fogva — a nyelvezetet helyezte előtérbe, amelyben Krúdy „költőisége” változatlanul megmaradt. Ezzel természetesen az esztétikum is. Csakhogy a film vizuális dramaturgiája mint egységes egész széthullott, képsorokká alakult, amelyekben a látvány — néha illusztratív — az egyes szövegelemekhez simult. Mert ezek eredeti egységét a film tördelte szét — a vizuális dramaturgia önálló törvényei szerint. A film eredeti egysége így a részek egyszerű halmazává vált és ezzel kipusztult az esztétikai jelenlét lényege. Mindehhez hozzátehetjük, hogy a film fekete-fehér televíziós változata tovább fokozta a vizuális dramaturgia széthullását. Ugyanis Sára Sándor képei, képsorai barokkos díszítményekkel önállóságra törnek és még az eredeti filmben is feszültséget okoznak. E képeknek úgyszólván csak implicite van mozgalmasságuk, ami elsősorban a struktúrák állapotváltozásában jelentkezik. Ez olyan markáns önönállóság, amit csak egyeséges színdramaturgiával lehet az alapvető vizuális dramaturgiába beépíteni. A fekete-fehér képernyő éppen a színdramaturgiát pusztította ki és ezáltal az egyes képek önállóságát felszabadította.